

**İSTANBUL ELEKTRİK, TRAMVAY VE TÜNEL İDARELERİ
TEŞKİLÂT VE TESİSATININ İSTANBUL BELEDİYESİNE
DEVİRİNE DAİR KANUN¹**

Kanun Numarası : 3645
Kabul Tarihi : 16/6/1939
Yayımlandığı Resmî Gazete : Tarih : 22/6/1939 Sayı : 4239
Yayımlandığı Düstur : Tertip : 3 Cilt : 20 Sayfa : 628

Madde 1 – İstanbul Elektrik, Tramvay ve Tünel Şirketlerinin satın alınmasına dair mukavelenamelerin tasdikı hakkındaki kanunlarla bu kanunlara bağlı mukavelenameler mucibince Hükümete intikal eden haklar ve vecibeler ve bilcümle tesisat ve mezkür kanunlarla vücuda getirilmiş olan teşekküller bütün hak, salahiyet ve vecibelerile İstanbul Belediyesine devredilmiştir.

Madde 2 – Bu kanunla İstanbul Belediyesine devrolunan idareler "İstanbul Elektrik, Tramvay ve Tünel İşletmeleri Umum Müdürlüğü" adı ile kurulacak hükmi şahsiyeti haiz ve İstanbul Belediye Reisliğine bağlı bir Umum Müdürlük tarafından idare olunur.

Madde 3 – Umum Müdürlüğün vazifeleri:

A) Kendisine intikal eden menfaatleri istifa ve tahmil edilen vecibeleri ifa etmek,

B) (**Değişik: 28/2/2006-5466/ 1 md.**) İstanbul'un Rumeli ve Anadolu yakaları ile civarında ve Adalarda elektrik kudreti tevzi etmek üzere elektrik tesisatını ve elektrikli tramvay şebekesini ve tünel tesisatını ihtiyaca göre tanzim, ıslah, tadil ve tevsi etmek ve bu işler için muktezi gayrimenkulleri istimlak etmek ve işletmelerine hadim bütün muameleler ve teşebbüslerde bulunmak ve lüzum görülürse trolleybüs ve otobüs servisleri ihdas etmek, işletmek ve işlettirmek suretiyle münakalatı temdit ve takviye etmektir.

Madde 4 – Halen tatbik edilmekte olan tarifelerin ve idare ve işletme ve tesise müteallik usul ve esasların icabına göre usulü dairesinde tadil ve tebdiline Nafia Vekili salahiyetlidir.

Bu tarifeler haricinde ücretli veya meccani olarak hiç bir şahıs ve müesseseye elektrik cereyanı verilemez.

İş veya mukavele icabı meccanen verilecek elektrik cereyanı tarife cetvellerinde gösterilir.

Madde 5 – Umum Müdürlük, bu kanunda yazılı esaslara ve hususi hukuk hükümlerine göre idare olunur. Muameleleri; arttırma, eksiltme ve ihale ve Muhasabei Umumiye kanunlarına ve belediye muhasebe nizamnamesi hükümlerine tabi değildir.

¹ Bu kanunun, 10/10/1983 tarih ve 110 sayılı KHK'ye aykırı hükümleri, mezkür KHK'nin 25. maddesinin 3 - C bendi ile yürürlükten kaldırılmıştır.

Alım ve satım işleri, Dahiliye ve Nafia Vekaletlerince konulacak usullere göre idare edilir.

Madde 6 – Umum Müdürlüğün idare ve işletme masraflarını ihtiva eden bütçelerile kadroları Umum Müdürlükçe hazırlanarak belediye meclisince tasdik olunur. Bunlardaki değişiklikler hakkında da aynı muamele yapılır.

Bütçelere mütenazır kati hesaplarla birlikte bilançolar, tetkik ve tasdik edilmek üzere sene sonundan itibaren altı ay içinde belediye meclisine verilir. Belediye meclisinin tasdikı Umum Müdürlüğün ibrasını da tazammun eder. Tramvay için meccanen verilebilecek paso miktarı icap ve zarurete göre ve miktarı 300 ü geçmemek şartile her sene bütçesile birlikte belediye meclisince tesbit edilir.

Belediye meclisi, Umum Müdürlüğün bilcümle muamelat ve hesabatını tetkik ile mükellef olmak ve uhdelerinde başka hiç bir vazife bulunmamak üzere mütehassıs iki zatı her sene Umum Müdürlük murakıplığına tayin eder. Bunların aylıkları Umum Müdürlük bütçesinden ödenmek üzere bu meclisçe tespit edilir. Murakıplar muamelata müdahale edemezler ve icra işleriyle meşgul olamazlar.

(Ek fıkra: 10/3/1954 - 6349/3 md.) İstanbul Belediye Meclisi azası murakıplığa intihap olunamazlar.

Umum Müdürlükçe hazırlanacak bütçe layihaları ve tadilleri evvel emirde murakıplara tevdi edilir. Bu hususta murakıplar tarafından verilecek raporlar bu layihalara bağlanır.

Murakıplar bilümum varidat ve sarfiyatın icrasından sonra evrakı müsbitisini senesi zarfında ve zamanında tetkik ve bunların müessesenin mevzuatına ve cari usullerine uygun olup olmadıklarını tesbit ve icabında muamelatı teftiş ile mükellef olup bilanço ve hesabı katiler senenin hitamından itibaren üç ay zarfında Umum Müdürlükçe kendilerine tevdi olunur.

Bunlar üzerinde yapılacak tetkikat hulasasını müşir raporlar sene zarfında yapılan tetkik ve teftiş neticelerini de ihtiva etmek üzere Meclise sevkedilecek kati hesaba ve bilançoğa bağlanır.

Bilançoların birer sureti, bu hususta belediye meclisinin ittihaz ettiği kararlarla birlikte Dahiliye ve Nafia Vekaletlerine gönderilir.

Madde 7 – İstanbul Elektrik, Tramvay ve Tünel Şirketlerinden ve bu işleri devir alan idarelerden alınan menkul ve gayrimenkul emval ve eşya, alat ve edevat vesair kıymetlerin müfredatı itibarile ayrı ayrı birer defterleri tanzim olunur. Bu emvalin kıymetleri yekünları ve mevcut mütedavil sermayeleri bu müesseselerin sermayelerini ve bütün yekün da umum müdürlüğün sermayesini teşkil eder.

Madde 8 – Umum Müdürlüğün istifa edeceği her türlü varidattan:

A) İdare ve işletme vesair bilümum masraflar;

- B) Belediye hissesi;
- C) Mübayaa taksitleri karşılığı olarak Hazineye tevdi edilecek mebalığ;
- D) 9 uncu maddede yazılı hisseler;
- E) Tecdid akçeleri;

Çıkarıldıktan sonra geri kalan safi hasılatın %10 u fevkalade masraflar ile kar ve zarar hesabında vukuu melhuz açığı karşılamak üzere ihtiyat akçesi olarak indirilir ve mütebakisi tesisatın ıslah ve tevsiine sarfolunur. ıslah ve tevsiat işleri tamamen bittikten sonra kalan mebalığ İstanbul Belediyesi bütçesinde açılacak fasla irat kaydolunur.

Madde 9 – Tramvay ve tünel satın alma mukavele ve kanunları mucibince satın alma bedellerinden mahsubu yapılan sandıklar sermayeleri ile hususi sermayelerin 31/12/1938 tarihindeki matlup bakiyeleri %5 faizle birlikte her sene elli bin liradan aşağı olmamak üzere Umum Müdürlük hasılatından ödenir.

Umum Müdürlük; bu kabil Devlet müesseseleri memurları tekaüt sandıklarına dair olan hususi kanunlarla müessese ve memurlar için kabul edilen vecibe, hak ve menfaatleri geçmemek üzere kendi memurları için bir tekaüt sandığı teşkiline mezundur. Bu husus bir yönetmelik ile tesbit olunur. Yukarıda yazılı sandık sermayeleri ile hususi sermayelerin de bu işte sureti istimali bu yönetmelikte gösterilir.²

Madde 10 – (Değişik: 18/10/1962 - 80/1 md.)

Genel Müdür, Belediye Başkanının inhası üzerine Çevre ve Şehircilik Bakanı tarafından; Genel Müdür Yardımcıları, Genel Müdürün teklifi, Belediye Başkanının inhası ile Vali tarafından; kısım müdürleri, Genel Müdürün inhası ile Belediye Başkanı; diğer memur ve müstahdemler doğrudan doğruya Genel Müdür tarafından tayin olunurlar.³

Mühendis, Mimar ve Fen Memurları hakkında, 3611 sayılı Kanunun 28 inci maddesi hükmü uygulanır.

Madde 11 – İstanbul Belediye Reisliği, Umum Müdürlüğün fenni ve idari işlerinde çalıştırılmak ve hizmet müddetleri beş yılı geçmemek üzere lüzum görülecek yabancı mütehassısların celbine ve bunlarla mukaveleler akdine Dahiliye Vekilinin muvafakatile salahiyetlidir.

Madde 12 – Elektrik cereyanının açılması, kesilmesi veya arıza hakkında aboneler tarafından Umum Müdürlüğe yapılacak müracaatlar yazı ile olduğu takdirde de damga resminden muafır.

Umum Müdürlüğün kazanç vergisi bu vergiye tabi karının yüzde on ikisi nispetinde alınır.

² 2/7/2018 tarihli ve 698 sayılı KHK'nin 15 inci maddesiyle, bu fıkarda yer alan "nizamname" ibaresi "yönetmelik" şeklinde "nizamnamede" ibaresi "yönetmelikte" şeklinde değiştirilmiştir.

³ 29/11/2018 tarihli ve 7153 sayılı Kanunun 28 nci maddesiyle bu fıkarda yer alan "İçişleri" ibaresi "Çevre ve Şehircilik" şeklinde değiştirilmiştir.

Madde 13 – Umum Müdürlüğün deruhte ettiği hizmetlerin ifasına muktazi arazi ve arsalarla binalar, belediyelerce yapılacak istimlak hakkındaki kanun hükümlerine göre istimlak olunur.

Geçici Madde 1 – 1/1/1944 tarihine kadar tesisatın ıslah ve tevsi için celbedilecek her türlü malzeme, makine, alat ve edevat ve kablolar gümrük resminden muaftır.

Geçici Madde 2 – Umum Müdürlüğün devren alacağı gayrimenkullerin devir ve tesciline ait muameleler ve evrak damga resmine ve diğer resim ve harçlara tabi değildir.

Geçici Madde 3 – 3481 numaralı kanunla tesis edilen İstanbul Elektrik İşleri Umum Müdürlüğü ve buna bağlı Tramvay ve Tünel muvakkat idareleri için mevcut kanunlarla Nafia Vekaletine verilen vazife ve salahiyetlerin devir neticesine kadar Münakalat Vekaletince istimaline devam edilir.

Geçici Madde 4 – İstanbul Elektrik, Tramvay ve Tünel idarelerine ait ve devir tarihinde mevcut bilümum tesisat, nukud ve evrak Münakalat Vekaletince teşkil edilecek bir tasfiye heyeti tarafından yeni idareye devir ve o tarihe kadar olan hesabat neticesi 3481 numaralı kanunda yazılı şekiller dairesinde tetkik olunur. Devre müteallik bilümum sarfiyat bu kanunla teşkil edilen Umum Müdürlükçe ödenir.

Madde 14 – Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 15 – Bu kanunun hükümlerini icraya Dahiliye, Maliye, Nafia, Gümrük ve İnhisarlar ve Münakalat Vekilleri memurdur.

**3645 SAYILI KANUNA EK VE DEĐİŐİKLİK GETİREN MEVZUATIN VEYA
ANAYASA MAHKEMESİ İPTAL KARARLARININ YÜRÜRLÜĐE
GİRİŐ TARIHLERİNİ GÖSTERİR LİSTE**

Deđiőtiren Kanunun/ KHK'nin veya İptal Eden Anayasa Mahkemesi Kararının Numarası	3645 Sayılı Kanunun Deđiőtiren veya İptal Edilen Maddeleri	Yürürlüđe GiriŐ Tarihi
6349	6	18/3/1954
80	10	23/10/1962
5466	3	3/3/2006
KHK/698	9	24/6/2018 tarihinde birlikte yapılan Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri sonucunda Cumhurbaşkanının andiçerek göreve başladığı tarihte
7153	10	10/12/2018